

БОГДАН РУМЯНЦЕВ

ORCID iD: 0009-0008-4985-6551

аспірант кафедри теорії та історії культури

Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

(Київ, Україна)

mrsrnp@outlook.com

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО ЯК ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Розглянуто процеси інтернаціоналізації вищої мистецької освіти у контексті сучасних глобалізаційних трансформацій. Проаналізовано теоретико-методологічні підходи до осмислення інтернаціоналізації як багатовимірного феномена, що поєднує освітні та культурні виміри. Виокремлено три рівні інтернаціоналізації у сфері вищої мистецької освіти — міжнародний, національний та інституційний. Визначено специфіку інтернаціоналізації у сфері музичної освіти як форми культурної комунікації та засобу репрезентації національних традицій у міжнародному середовищі. Розкрито роль міжнародних програм, партнерств і академічної мобільності у формуванні інтегрованого освітньо-творчого простору. Проаналізовано практичні форми реалізації інтернаціоналізації через діяльність мистецьких інституцій, міжнародних мереж і освітньо-творчих проєктів. Окреслено значення міжінституційних ініціатив як інструментів формування інтеркультурного виконавського середовища та розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти. Виявлено роль цифрових технологій у трансформації міжнародної освітньої взаємодії. Проаналізовано можливості їх використання для організації дистанційної музичної співпраці в режимі реального часу та формування нових форматів освітньо-творчої діяльності. Розглянуто приклади застосування цифрових інструментів у міжнародних проєктах, що забезпечують інтеграцію освітніх, виконавських і комунікативних процесів. Доведено, що інтернаціоналізація виступає комплексним процесом інтеграції освітнього та культурного простору, спрямованим на розвиток професійних компетентностей і міжкультурного діалогу. Обґрунтовано, що поєднання традиційних форм міжнародної співпраці з цифровими технологіями формує нові моделі функціонування вищої мистецької освіти.

Ключові слова: інтернаціоналізація, міжкультурна взаємодія, мистецька освіта, міжнародна співпраця, культурний обмін, культурологія.

Постановка проблеми... Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується посиленням процесів інтернаціоналізації, що зумовлюють трансформацію освітніх систем, розширення міжнародної академічної взаємодії та зростання ролі міжкультурної комунікації. У цих умовах інтернаціоналізація виступає не лише як інституційна стратегія, але як системний чинник

підвищення якості освіти, формування нових освітніх моделей та інтеграції національних освітніх систем у глобальний освітній простір.

Особливої актуальності зазначені процеси набувають у сфері вищої мистецької освіти, специфіка якої визначається її культурно-комунікативною природою. Академічне музичне мистецтво функціонує як універсальна форма культурного діалогу, що водночас зберігає глибоку національну зумовленість виконавських і педагогічних традицій. У цьому контексті інтернаціоналізація відкриває можливості для репрезентації національної музичної культури у світовому мистецькому середовищі та її професійного взаємозбагачення, проте водночас актуалізує проблему збереження її ідентичності в умовах глобалізаційних впливів.

Попри значну кількість досліджень, присвячених інтернаціоналізації вищої освіти, недостатньо висвітленими залишаються питання її реалізації у сфері мистецької освіти, зокрема в аспекті поєднання освітньої, виконавської та культурної діяльності як міжкультурної комунікації. Окремої уваги потребує аналіз сучасних форм інтернаціоналізації, пов'язаних із розвитком цифрових технологій, які трансформують традиційні моделі академічної мобільності та відкривають нові можливості для дистанційної творчої взаємодії.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного осмислення інтернаціоналізації вищої мистецької освіти як багатовимірного процесу, що поєднує культурні, освітні та технологічні аспекти, а також потребою аналізу сучасних практик її реалізації у міжнародному освітньо-творчому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Проблематика інтернаціоналізації вищої освіти є предметом активного осмислення у сучасному міжнародному та національному науковому дискурсі. У зарубіжних дослідженнях інтернаціоналізація розглядається як системний процес інтеграції міжнародного та міжкультурного вимірів у діяльність закладів вищої освіти, що забезпечує підвищення якості освітніх послуг та формування глобальних компетентностей. Одним із базових є підхід Дж. Найт, яка визначає інтернаціоналізацію як процес

інтеграції міжнародного, міжкультурного та глобального компонентів у функції та зміст вищої освіти (*Knigh, 2003*).

У сучасних дослідженнях акцентується багатовимірний характер інтернаціоналізації, що охоплює академічну мобільність, розвиток міжнародних партнерств, формування мережових освітніх структур та інтеграцію освітніх систем у глобальний простір. Водночас наголошується на зростанні ролі міжкультурної комунікації як ключового чинника ефективної реалізації міжнародної співпраці. У цьому контексті інтернаціоналізація розглядається не лише як організаційний або управлінський процес, але як складова культурної взаємодії, що впливає на зміст освіти та формування професійної ідентичності здобувачів.

В українському науковому дискурсі дослідження інтернаціоналізації вищої освіти зосереджені на аналізі її ролі у забезпеченні якості освіти, розвитку міжнародної співпраці та інтеграції національної освітньої системи у європейський і світовий освітній простір. Зокрема, у праці І. Мигович підкреслюється значення міжнародної взаємодії як інструменту підвищення якості освітнього процесу та формування відкритого академічного середовища (*Myhovuch, 2018*). Дослідження Ю. Заячук акцентує увагу на ролі міжнародних партнерств і цифрових освітніх форматів у забезпеченні стійкості системи вищої освіти в умовах сучасних викликів, зокрема в контексті кризових і трансформаційних процесів (*Zayachuk, 2024*).

Разом із тим, аналіз наукових джерел свідчить, що недостатньо висвітленими залишаються питання інтернаціоналізації саме у сфері вищої мистецької освіти, де міжнародна взаємодія має специфічний характер, зумовлений поєднанням освітньої, виконавської та культурної діяльності. Зокрема, потребує подальшого дослідження роль освітньо-творчих проєктів, міжнародних мистецьких мереж та сучасних цифрових технологій у формуванні нових моделей інтернаціоналізації. Таким чином, актуалізується необхідність комплексного аналізу сучасних форм інтернаціоналізації вищої мистецької освіти, з урахуванням їх культурологічного змісту, практичних механізмів реалізації та

впливу на розвиток професійних компетентностей здобувачів освіти.

Метою статті є аналіз інтернаціоналізації вищої мистецької освіти як форми міжкультурної взаємодії, що поєднує освітні, культурні та технологічні виміри на прикладі Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського з виявленням сучасних форм та механізмів її реалізації у міжнародному освітньо-творчому середовищі.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- 1) проаналізувати теоретико-методологічні підходи до осмислення інтернаціоналізації мистецької вищої освіти;
- 2) визначити специфіку інтернаціоналізації у сфері вищої мистецької освіти;
- 3) з'ясувати роль міжнародних освітніх програм і партнерств у розвитку мистецької освіти;
- 4) охарактеризувати принципи діяльності міжнародних мереж і освітньо-творчих проєктів як форм реалізації інтернаціоналізації;
- 5) виявити можливості застосування сучасних цифрових технологій у процесі міжнародної освітньої взаємодії;
- 6) узагальнити вплив інтернаціоналізації на формування інтеркультурної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження... Розвиток вищої освіти кінця ХХ – початку ХХІ століття характеризується системними трансформаціями на тлі глобалізаційних процесів, що визначають нову парадигму освітнього простору як відкритої та взаємопов'язаної системи. У цьому контексті інтернаціоналізація як похідний процес глобалізації постає не лише як інституційна стратегія, а як нова фундаментальна парадигма освіти із увиразненням тенденції до інтеграції знань, культур і освітніх практик у глобальному вимірі.

Сучасні дослідження інтернаціоналізації вищої освіти ґрунтуються на системному підході до аналізу цього явища, що знайшло відображення й у працях Дж. Найт (*Knight, 2003*), І. Мигович (*Myhovych, 2019*), Ю. Заячук (*Zayachuk, 2024*) та інших. У межах даного дослідження методологічно визначальним є підхід Дж. Найт, яка трактує інтернаціоналізацію як процес інтеграції міжнародного,

міжкультурного та глобального вимірів у цілі, функції та організацію вищої освіти (Knight, 2003). Така інтерпретація дозволяє розглядати інтернаціоналізацію як цілеспрямований і керований процес, імплементований у всі основні напрями діяльності закладів вищої освіти. Розвиваючи означений підхід інтернаціоналізація постає як багаторівнева трансформація освітніх систем, що реалізується через розширення міжнародної співпраці, академічної мобільності та інституційних партнерств, які виступають важливими чинниками підвищення якості освіти (Myhovych, 2018). Водночас у сучасних умовах вона набуває значення механізму адаптації до кризових викликів, забезпечуючи стійкість освітніх інституцій через впровадження гнучких форматів взаємодії та розширення доступу до міжнародних освітніх ресурсів (Zayachuk, 2024).

Звернення до концепції Дж. Найт (Knight, 2003) є обґрунтованим також з огляду на її потенціал для інтерпретації інтернаціоналізації як процесу, що створює умови для міжкультурної взаємодії, зокрема у сфері вищої мистецької освіти. З огляду на зазначене, інтернаціоналізацію доцільно розглядати як багаторівневе явище, у межах якого виокремлюються міжнародний, національний та інституційний рівні. Міжнародний рівень формується через діяльність іноземних організацій, міжуніверситетських мереж, асоціацій та альянсів, які визначають загальні вектори розвитку міжнародної співпраці інституцій у сфері вищої освіти. Національний рівень визначається освітньою політикою держави, нормативно-правовими механізмами та участю конкретної країни у інтернаціональних освітніх програмах. Інституційний рівень пов'язаний із діяльністю конкретних закладів вищої освіти та реалізується шляхом розвитку міжнародних партнерств, академічної мобільності, спільних освітніх та наукових ініціатив. Відтак інтернаціоналізація вищої освіти постає як багаторівнева система взаємодії, що поєднує міжнародні, національні та інституційні механізми розвитку сфери вищої освіти.

У межах даного дослідження важливим є аналіз інтернаціоналізації вищої музичної освіти на інституційному рівні. У цьому контексті особливий науковий інтерес становить досвід Національної музичної академії України

імені П. І. Чайковського — одного з провідних закладів вищої державної мистецької освіти, яка історично сформувалася як осередок професійної музичної освіти із високим рівнем української виконавської, теоретичної і композиторської школи.

Інституційний розвиток інтернаціоналізації в Академії активізувався у другій половині 2010-х років. Важливим етапом стало створення у 2017 році відділу міжнародних зв'язків, що забезпечило координаційну функцію міжнародної діяльності закладу. Новим витком розвитку міжнародної співпраці розпочався у 2019 році, коли Академія долучилася до програми академічної мобільності *Erasmus+* — одного з ключових інструментів інтернаціоналізації у Європі. Саме академічна мобільність забезпечує безпосередній обмін освітнім досвідом, розширення професійних контактів та залучення до міжнародного академічного середовища. Станом на 2026 рік міжнародні партнерства охоплюють заклади музичної освіти Італійської Республіки, Королівства Іспанія, Федеративної Республіки Німеччина, Республіки Австрія, Естонської Республіки, Грецької Республіки, Королівства Швеція, Королівства Норвегія, інших країн Європи та світу (Міжнародні партнери, 2026).

Першим партнером у межах програми академічної мобільності *Erasmus+* стала Вища консерваторія музики м. Віго (Королівство Іспанія). У подальші роки міжнародна співпраця набула системного характеру. З 2024 року на базі Вищої консерваторії м. Віго (Королівство Іспанія) щорічно проводиться Український тиждень — міжінституційний мистецько-освітній проєкт, спрямований на розвиток міжнародної академічної співпраці у сфері музичного мистецтва. Ініціатива реалізується в контексті інтернаціоналізації вищої мистецької освіти та відповідає сучасним тенденціям інтеграції національних освітніх систем у глобальний культурно-освітній простір.

Метою Українського тижня є забезпечення взаємного обміну методичними та виконавськими практиками, взаємозбагачення репертуаром, а також розвиток професійного діалогу між науково-педагогічними працівниками, виконавцями та здобувачами вищої освіти. Важливим аспектом проєкту є репрезентація

української музичної культури в європейському середовищі, що сприяє значному підвищенню її впізнаваності та інтеграції у міжнародний мистецький дискурс.

Організаторами Українського тижня виступають Національна музична академія України імені П. І. Чайковського (м. Київ, Україна), Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського (м. Харків, Україна) та Вища консерваторія м. Віго (м. Віго, Королівство Іспанія). Тристороння співпраця забезпечує поєднання різних національних виконавських та педагогічних шкіл із формуванням платформи для міжкультурної взаємодії та професійного збагачення учасників. Програма Українського тижня, що традиційно триває один тиждень у лютому, передбачає участь науково-педагогічного складу та здобувачів освіти у різноманітних формах академічної та творчої діяльності. Зокрема, реалізуються майстер-класи, відкриті уроки, круглі столи, лекції, концерти тощо. Такі форми роботи спрямовані на обмін досвідом, апробацію нових педагогічних методик та формування практичних навичок міжкультурної комунікації у професійному середовищі.

Особливого значення в межах проєкту набуває концертна діяльність, яка виконує функцію культурної репрезентації та є одним із ключових інструментів художньої комунікації. Виконання українського репертуару поряд із європейським сприяє формуванню спільного музичного простору, в якому відбувається взаємодія традицій, стилів і виконавських інтерпретацій.

Тож означений проєкт виконує функцію одного з напрямів сучасної дипломатії — культурної, спрямованої на розвиток міждержавного рівноправного діалогу через мистецтво та освіту. Концертні програми формуються з урахуванням принципів художнього діалогу та культурної взаємодоповнюваності, що дозволяє підкреслити тісні зв'язки між народами та інституціями України й Іспанії. До репертуару включаються твори українських, іспанських та загальноєвропейських композиторів, що забезпечує поєднання різних національних музичних традицій у межах єдиного мистецького простору. Так, у 2025 році в межах Українського тижня відбулися два концерти (18 та 20 лютого), програми яких відзначалися жанровою та стильовою різноманітністю.

Зокрема, були представлені твори іспанського композитора Гаспара Кассадо (1897–1966), французького композитора Габріеля Форе (1845–1924), а також українських авторів — Сергія Борткевича (1877–1952) та Івана Карабиця (1945–2002). Окрім цього, у програмах концертів були представлені твори Йоганна Себастьяна Баха (1685–1750), Миколи Лисенка (1842–1912). Отже репертуарна політика концертів демонструє поєднання різних історичних і національних пластів музичної культури, що сприяє формуванню міжкультурного художнього простору (*Semana Ucraina*, 2025).

З метою розширення інформаційного супроводу проєктної діяльності, популяризації української музичної культури та забезпечення міжкультурної комунікації у міжнародному освітньому середовищі активно використовуються інструменти публічної комунікації, зокрема регіональні медіа. Представники академічних інституцій беруть участь в інтерв'ю, радіопрограмах та публікаціях у пресі, що сприяє формуванню позитивного іміджу української мистецької освіти у європейському культурному просторі.

Показовим прикладом є участь кандидатки мистецтвознавства, доцентки Наталії Валеріївни Сікорської в інтерв'ю для радіо *Triskel* (2025 рік) — освітньо-творчого радіопроєкту Вищої консерваторії м. Віго (Королівство Іспанія), орієнтованого на розвиток мистецької комунікації, обміну знаннями та експериментальних практик. У межах інтерв'ю було представлено як індивідуальний творчо-науковий досвід Н. В. Сікорської, так і ширший контекст розвитку української музичної культури в умовах інтернаціоналізації (*Rosa Gayoso entrevista a Nataliia Sikorska*, 2025).

У 2026 році у газеті *Atlántico* було опубліковано статтю, у якій доктор мистецтва, старший викладач кафедри камерного ансамблю та кафедри дерев'яних духових інструментів Станіслав Ігорович Павлович розповів про досвід участі у міжнародній академічній мобільності в межах програми *Erasmus+*, у тому числі про високе значення міжкультурної взаємодії для професійного розвитку музикантів. У публікації підкреслюється важливість поєднання виконавської та педагогічної діяльності як взаємодоповнювальних

складових професійної підготовки: «Я намагаюся поєднувати дві ролі — виконавця і викладача. Викладання допомагає мені як виконавцю, а виконавська практика — як викладачу. Ці сфери взаємопов'язані». Водночас старший викладач акцентує увагу на значенні академічної мобільності як платформи для обміну досвідом, встановлення професійних контактів і розширення культурного горизонту в процесі комунікації зі студентами інших академій (*Atlántico*, 2026, URL).

Аналіз практик публічної взаємодії засвідчує, що залучення регіональних медіа до висвітлення міжнародної діяльності мистецьких закладів вищої освіти виступає ефективним інструментом інтернаціоналізації. Участь науково-педагогічних працівників у радіоефірах та публікаціях у пресі забезпечує не лише інформаційний супровід проєктів, але й сприяє формуванню рівнозначного, відкритого діалогу між національною та європейською музичною культурою та освітою.

Водночас, такі форми комунікації виконують функцію трансляції індивідуального професійного досвіду як частини ширших інституційних процесів, пов'язаних із академічною мобільністю, розвитком міжнародних партнерств і формуванням спільного культурного поля. Тож медіаприсутність учасників освітніх проєктів є важливим чинником підвищення відкритості, впізнаваності та конкурентоспроможності українських мистецьких закладів у глобалізованому освітньому середовищі.

Ще однією формою міжкультурної взаємодії є *CEMAN* (з англ. «*Central European Music Academies Network*» — Мережа музичних академій Центральної Європи). Це міжнародна мережа закладів вищої музичної освіти, що була заснована у 2016 році з ініціативи Консерваторії імені Дж. Тартіні (м. Трієст, Італійська Республіка). Проєкт став результатом міжінституційного діалогу в межах конференції *CEI Music Higher Education* зі спрямуванням на консолідацію освітнього, наукового та творчого потенціалу закладів вищої музичної освіти Центральної та Східної Європи. До складу мережі входять провідні інституції з країн Європи, зокрема Австрійської Республіки, Італійської Республіки,

Республіки Польща, Румунії, Республіки Словенія, Угорщини, а також України, що забезпечує широке географічне охоплення та міжкультурну взаємодію (*Ceman Network*, 2016).

Основною метою *CEMAN* є створення освітнього, творчого та культурного простору у сфері музичного мистецтва шляхом координації діяльності закладів вищої освіти, обміну досвідом і розвитку міжнародного співробітництва. Серед ключових напрямів діяльності мережі: спрощення механізмів академічної мобільності науково-педагогічного складу і здобувачів освіти, обмін кращими педагогічними та адміністративними практиками, реалізація спільних мистецьких проєктів і розвиток наукових досліджень у галузі музичного мистецтва.

Особливого значення у діяльності мережі набуває популяризація культурної спадщини країн-учасниць та формування спільного культурного простору через концертну діяльність, фестивалі та інші творчі ініціативи. Інноваційним компонентом проєкту є застосування цифрових технологій, зокрема впровадження дистанційних форм навчання та концертної діяльності на основі технології *LoLa* (з англ. «*Low Latency*» — низька затримка), що забезпечує синхронну музичну взаємодію виконавців, локалізованих у різних географічних точках у режимі реального часу.

Технологія *LoLa* розроблена Консерваторією імені Дж. Тартіні (м. Трієст, Італійська Республіка) у співпраці з національною науково-освітньою мережею *GARR*. Вона функціонує на базі високошвидкісної інфраструктури академічних мереж передачі даних (*NREN*, *GEANT*). Технічні можливості *LoLa* охоплюють організацію спільних репетицій, проведення майстер-класів із синхронною участю науково-педагогічного складу і здобувачів із безперервною можливістю реалізації концертів, навіть якщо виконавці та аудиторія знаходяться у різних географічних точках. Її ключовою характеристикою є забезпечення наднизького рівня затримки аудіо- та відеосигналу, що є необхідною умовою для реалізації ансамблевого музичного виконавства у дистанційному форматі.

Застосування зазначеної технології сприяє оптимізації процесів

міжнародної академічної взаємодії, зменшенню потреби у фізичній мобільності та розширенню доступу до освітніх і творчих ресурсів. Інтеграція технології *LoLa* у практику діяльності мережі виступає важливим чинником цифрової трансформації вищої мистецької освіти, що забезпечує розвиток нових форм міжкультурної комунікації та посилення інтернаціоналізаційних процесів у глобальному освітньому просторі (*LoLa Project, 2024*).

З'ясування функціонального потенціалу цифрових технологій у процесах інтернаціоналізації вищої мистецької освіти вимагає переходу від теоретичного аналізу до розгляду конкретних моделей їх практичної імплементації. У цьому контексті є доречним досвід Консерваторії Санта-Чечілія (м. Рим, Італійська Республіка), зокрема реалізація міжнародного проєкту *RAPP* (з англ. «*Reflection-based Artistic Professional Practice*» — Рефлексивно орієнтована художньо-професійна практика). В означеній освітньо-творчій ініціативі цифрові інструменти інтегруються на рівні структурної організації освітнього процесу та визначають характер взаємодії між його учасниками. Йдеться насамперед про такі формати міжнародної співпраці, у межах яких забезпечується синхронізація навчальної, виконавської та комунікативної діяльності між інституціями, територіально розподіленими в різних країнах. У таких умовах цифрові технології набувають статусу системотворчого чинника, що уможливорює формування єдиного освітньо-творчого середовища та реалізацію інтегрованих моделей підготовки музикантів (*Vario, 2021*).

Водночас технологія інтегрується у ширший контекст міждисциплінарної підготовки, що передбачає взаємодію музики з іншими видами мистецтва, зокрема театром, танцем і цифровими медіа. Це знаходить відображення у проєктах, спрямованих на поєднання виконавських мистецтв із аудіовізуальними технологіями. Наведений приклад демонструє, що технологія *LoLa* виступає ефективним інструментом формування інтегрованого освітньо-творчого середовища, у якому поєднуються навчальна діяльність та виконавська практика. Її застосування сприяє розвитку інноваційних педагогічних моделей, розширенню форматів музичної комунікації та посиленню процесів

інтернаціоналізації вищої мистецької освіти.

Інноваційні можливості технології *LoLa* знаходять своє практичне втілення також у масштабних мистецьких проєктах, зокрема у європейській ініціативі *Butterfly*, спрямованій на переосмислення оперного мистецтва в контексті принципів сталого розвитку. Проєкт об'єднав три оперні інституції — *Teatro Comunale Pavarotti-Freni* (м. Модена, Італійська Республіка), *Opera Vox* (м. Гельсінкі, Фінляндська Республіка) та *Opera Bałtycka* (м. Гданськ, Республіка Польща), які спільно реалізували постановку опери у форматі розподіленого сценічного простору.

Ключовим технологічним інструментом реалізації проєкту стала система *LoLa*, що забезпечила проведення всіх етапів підготовки вистави у дистанційному форматі. Зокрема, репетиції здійснювалися синхронно між трьома містами, при цьому кожна група виконавців залишалася у власній інституції. Завдяки наднизькій затримці передачі аудіо- та відеосигналу учасники мали змогу взаємодіяти в режимі реального часу, що дозволило відтворити умови спільної присутності та забезпечити необхідну координацію між музикантами, диригентами, режисерами, сценографами та технічними службами.

Практична реалізація такого формату передбачала залучення значної кількості учасників — виконавців, постановочної групи та технічного персоналу, які функціонували як єдиний творчий колектив, незважаючи на територіальну роз'єднаність. У межах проєкту вперше було здійснено повний цикл підготовки оперної постановки виключно дистанційно, що стало принципово новим підходом у сфері виконавських мистецтв. Використання *LoLa* дозволило не лише забезпечити синхронність художнього процесу, але й суттєво оптимізувати організаційні та логістичні аспекти постановки. У тому числі — відмова від фізичних переміщень учасників між країнами дала змогу уникнути значної кількості поїздок, що, за результатами моніторингу, дозволило скоротити понад вісім тонн викидів CO₂. У цьому контексті технологія виступає не лише інструментом цифрової комунікації, але й засобом реалізації екологічно відповідальної моделі культурного виробництва.

Таким чином, проєкт *Butterfly* демонструє, що технологія *LoLa* може застосовуватися не лише як допоміжний інструмент дистанційного навчання чи репетицій, але як системоутворюючий елемент організації повного циклу мистецького виробництва. Її використання забезпечує створення інтегрованого міжнародного творчого середовища, у якому поєднуються освітні, виконавські та інноваційні практики, що суттєво розширює можливості інтернаціоналізації вищої мистецької освіти (*Trotto, 2025*).

Важливим освітньо-творчим напрямом діяльності мережі *CEMAN* є реалізація спільних очних виконавських проєктів, серед яких особливе місце посідає ініціатива *CEMAN Orchestra*. Цей проєкт виступає як платформа для інтеграції освітньої та концертної діяльності, спрямований на формування міжкультурного виконавського середовища та розвиток інтеркультурної компетентності здобувачів вищої музичної освіти.

У даному контексті інтеркультурна компетентність розглядається як інтегративна характеристика професійної підготовки музиканта, що виходить за межі традиційного розуміння фахових умінь. Вона передбачає не лише обізнаність із різними музичними культурами та виконавськими традиціями, але й здатність до ефективної міжкультурної комунікації, інтерпретаційної гнучкості та художнього діалогу. Важливою складовою цієї компетентності є відкритість до культурного різноманіття, уміння співвідносити різні стильові та естетичні системи, а також здатність інтегрувати набуті міжкультурні досвіди у власну виконавську практику.

У межах проєкту формується тимчасовий міжнародний оркестр, склад якого варіюється залежно від конкретних мистецьких завдань. Освітній компонент ініціативи реалізується через залучення здобувачів до інтенсивного процесу колективної музичної діяльності, який передбачає участь у майстер-класах, репетиціях під керівництвом професійних виконавців та диригентів. Такий формат сприяє розвитку ансамблевого мислення, навичок міжкультурної комунікації, адаптивності до різних виконавських практик та здатності до професійної взаємодії у міжнародному середовищі. Творчий аспект проєкту

полягає у реалізації концертних програм, які формуються з урахуванням принципів репрезентації культурного різноманіття країн-учасниць. Показовим є проєкт *CEMAN Orchestra Summer Tour 2025* (19–25 липня 2025 р.), у межах якого було сформовано міжнародний оркестр із 26 музикантів, що представляли дев'ять країн Центральноєвропейської ініціативи (Республіка Сербія, Республіка Албанія, Боснія і Герцеговина, Хорватія, Республіка Молдова, Румунія, Словацька Республіка, Україна та Італійська Республіка). Учасники проєкту здійснили концертний тур, що охопив три виступи — у м. Радовлиці (Словацька Республіка), м. Трієсті (Італійська Республіка) та в межах міжнародного фестивалю «*Mittelfest*» у Чивідале-дель-Фріулі (Італійська Республіка). Репертуар концертної програми включав твори видатних представників європейської музичної традиції — В. А. Моцарта (1756–1791), Я. Сібеліуса (1865–1957) та Б. Бріттена (1913–1976), що забезпечило поєднання різних стильових і національних компонентів у межах єдиного виконавського простору. Художнє керівництво проєкту здійснював диригент А. Бурсач, а також було передбачено участь соліста — піаніста У. Бркляча, що додатково підкреслює інтеграцію індивідуальної та колективної виконавської практики (*Central European Initiative*, 2025).

З моменту свого заснування у 2018 році *CEMAN Orchestra* виступає на престижних міжнародних сценах, що свідчить про її інституційну сталість та високий рівень художньої реалізації. *CEMAN Orchestra* є ефективною моделлю освітньо-творчої співпраці, у межах якої поєднуються академічне навчання, виконавська практика та міжкультурна комунікація. Реалізація подібних проєктів сприяє не лише розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти, але й формуванню інтернаціонального простору, що є важливим аспектом інтернаціоналізації вищої мистецької освіти.

Висновки.

1. У результаті аналізу теоретико-методологічних підходів до осмислення інтернаціоналізації вищої мистецької освіти, її визначено як комплексний багатовимірний процес, що поєднує освітні, культурні та технологічні складові та

спрямований на інтеграцію національних освітніх систем у глобальний освітній простір при збереженні культурної ідентичності.

2. Специфіка інтернаціоналізації у сфері музичної освіти зумовлена її функціонуванням як форми культурної комунікації, що забезпечує міжкультурний діалог і взаємозбагачення виконавських та педагогічних традицій.

3. Міжнародні освітні програми, академічна мобільність та міжінституційні партнерства постають базовими механізмами реалізації інтернаціоналізації, сприяють формуванню відкритого освітнього середовища та розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти.

4. Діяльність міжнародних мереж (зокрема, *CEMAN*) забезпечує формування інтегрованого освітньо-творчого простору, у межах якого поєднуються освітня та творча діяльність. Освітньо-творчі ініціативи (зокрема, *CEMAN Orchestra*) виступають ефективним інструментом розвитку інтеркультурної компетентності, яка передбачає здатність до міжкультурної взаємодії, інтерпретаційної гнучкості та інтеграції різних художніх традицій у професійну діяльність музиканта.

5. Сучасні цифрові технології трансформують традиційні моделі міжнародної співпраці, забезпечуючи можливість синхронної музичної взаємодії у дистанційному форматі та формуючи нові підходи до організації освітнього та творчого процесів.

6. Поєднання традиційних форм інтернаціоналізації з цифровими інструментами сприяє розширенню можливостей міжнародної взаємодії, підвищенню ефективності освітнього процесу та формуванню нових моделей функціонування вищої мистецької освіти.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом цифрових форм інтернаціоналізації вищої мистецької освіти, зокрема розвитком віртуальної мобільності, дистанційних освітньо-творчих форматів і мережевих моделей взаємодії. Актуальним напрямом є вивчення впливу інноваційних технологій на трансформацію змісту професійної підготовки музикантів, формування їхньої інтеркультурної компетентності та зміну виконавських

практик у глобальному освітньому середовищі.

Подальшого осмислення потребують питання інтеграції цифрових інструментів у систему забезпечення якості мистецької освіти, а також аналіз ефективності міжнародних освітніх мереж і освітньо-творчих проєктів як механізмів інтернаціоналізації. Важливим є також дослідження балансу між глобалізаційними процесами та збереженням національної культурної ідентичності у сфері музичної освіти.

Список використаної літератури і джерел

1. Міжнародні партнери, 2026. *Офіційний сайт Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, [online]. Режим доступу: <<https://knmau.com.ua/dyplomatiya/partnery/>> [дата звернення: 03.01.2026].
2. Atlántico, 2026. *Vigo une países con la música*. *Atlantico.net*, [online]. Available at: <https://www.atlantico.net/vigo/vigo-une-paises-musica_1_20260210-4155362.html> [accessed: 04 January 2026].
3. Ceman Network, 2016. *Conservatorio di Musica Giuseppe Tartini*, [online]. Available at: <<https://conts.it/it/internazionale/cooperazione-internazionale/ceman-network>> [accessed: 04 January 2026].
4. Central European Initiative, 2025. *CEMAN Orchestra Summer Tour 2025*. *Cei.int*, [online]. Available at: <<https://www.cei.int/news/10361/ceman-orchestra-summer-tour-2025>> [accessed: 03 January 2026].
5. Knight, J., 2003. Updated internationalization definition. *International Higher Education*, 33, pp.2–3. <https://doi.org/10.6017/ihe.2003.33.7391>
6. LoLa Project, 2024. *Low Latency Audio Visual Streaming*, [online]. Available at: <<https://lola.conts.it/#about>> [accessed: 02 January 2026].
7. Myhovysh, I., 2019. Qualitative Aspect of Internationalization in Ukrainian Higher Education. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 6(1), pp.113–120. <https://doi.org/10.15330/jpnu.6.1.113-120>
8. Rosa Gayoso entrevista a Nataliia Sikorska, 2025. *Radio Triskel*, [online]. Available at: <<https://podcasts.apple.com/us/podcast/t05-e03-eras-mus-nataliia-sikorska-17-02-25/id1566951238?i=1000693163153>> [accessed: 03 January 2026].
9. Semana Ucraina, 2025. *Internacional CSM Vigo*, [online]. Available at: <<https://www.internacional-csmvigo.org/post/semana-ucraina>> [accessed: 02 January 2026].
10. Trotto, E., 2025. Butterfly: il battito d'ali che cambia l'opera (e il clima). *GARR NEWS*, [online]. Available at: <<https://www.garrnews.it/storie/butterfly-il-battito-dali-che-cambia-lopera-e-il-clima>> [accessed: 04 January 2026].
11. Vario, M., 2021. Tradizione e innovazione si incontrano in rete. *GARR NEWS*, [online]. Available at: <<https://www.garrnews.it/caffe-scientifico/tradizione-e-innovazione-si-incontrano-in-rete>> [accessed: 04 January 2026].
12. Zayachuk, Y., 2024. Ensuring quality higher education in Ukraine in times of war. *Journal of Adult and Continuing Education*, 31(1), pp.135–159. <https://doi.org/10.1177/14779714241270254>

References

1. International partners, 2026. *Ofitsiynyi sait Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho*, [online]. Available at: <<https://knmau.com.ua/dyplomatiya/partnery/>> [accessed: 03 January 2026].
2. Atlántico, 2026. *Vigo une países con la música*. *Atlantico.net*, [online]. Available at: <https://www.atlantico.net/vigo/vigo-une-paises-musica_1_20260210-4155362.html> [accessed:

04 January 2026].

3. Ceman Network, 2016. *Conservatorio di Musica Giuseppe Tartini*, [online]. Available at: <<https://conts.it/it/internazionale/cooperazione-internazionale/ceman-network>> [accessed: 04 January 2026].

4. Central European Initiative, 2025. CEMAN Orchestra Summer Tour 2025. *Cei.int*, [online]. Available at: <<https://www.cei.int/news/10361/ceman-orchestra-summer-tour-2025>> [accessed: 03 January 2026].

5. Knight, J., 2003. Updated internationalization definition. *International Higher Education*, 33, pp.2–3. <https://doi.org/10.6017/ihe.2003.33.7391>

6. LoLa Project, 2024. *Low Latency Audio Visual Streaming*, [online]. Available at: <<https://lola.conts.it/#about>> [accessed: 02 January 2026].

7. Myhovysh, I., 2019. Qualitative Aspect of Internationalization in Ukrainian Higher Education. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 6(1), pp.113–120. <https://doi.org/10.15330/jpnu.6.1.113-120>

8. Rosa Gayoso entrevista a Nataliia Sikorska, 2025. *Radio Triskel*, [online]. Available at: <<https://podcasts.apple.com/us/podcast/t05-e03-eras-mus-nataliia-sikorska-17-02-25/id1566951238?i=1000693163153>> [accessed: 03 January 2026].

9. Semana Ucraina, 2025. *Internacional CSM Vigo*, [online]. Available at: <<https://www.internacional-csmvigo.org/post/semana-ucraina>> [accessed: 02 January 2026].

10. Trotto, E., 2025. Butterfly: il battito d'ali che cambia l'opera (e il clima). *GARR NEWS*, [online]. Available at: <<https://www.garnews.it/storie/butterfly-il-battito-dali-che-cambia-lopera-e-il-clima>> [accessed: 04 January 2026].

11. Vario, M., 2021. Tradizione e innovazione si incontrano in rete. *GARR NEWS*, [online]. Available at: <<https://www.garnews.it/caffe-scientifico/tradizione-e-innovazione-si-incontrano-in-rete>> [accessed: 04 January 2026].

12. Zayachuk, Y., 2024. Ensuring quality higher education in Ukraine in times of war. *Journal of Adult and Continuing Education*, 31(1), pp.135–159. <https://doi.org/10.1177/14779714241270254>

BOGDAN RUMIANTSEV

ORCID iD: 0009-0008-4985-6551

Postgraduate Student at the Department of Theory and History of Culture

Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music

(Kyiv, Ukraine)

mrsrnp@outlook.com

INTERNATIONALIZATION OF THE ACTIVITIES OF THE P. I. TCHAIKOVSKY NATIONAL MUSIC ACADEMY OF UKRAINE AS A FORM OF INTERCULTURAL INTERACTION

The processes of internationalization in higher art education are considered in the context of modern global transformations. Theoretical and methodological approaches to understanding internationalization as a multidimensional phenomenon that combines educational and cultural dimensions are analyzed. Three levels of internationalization in the field of higher art education are distinguished — international, national, and institutional. The specificity of internationalization in the sphere of music education is defined as a form of cultural communication and a means of representing national traditions in the international environment. The role of international programs, partnerships, and academic mobility in forming an integrated educational and creative space is revealed. Practical forms of implementing internationalization through the activities of art institutions, international networks, and educational-creative projects are analyzed. The importance of inter-institutional initiatives as instruments for shaping an intercultural performance environment

and developing the professional competencies of students is outlined. The role of digital technologies in transforming international educational interaction is identified. The possibilities of their use for organizing real-time remote music collaboration and creating new formats of educational and creative activity are examined. Examples of applying digital tools in international projects that ensure the integration of educational, performance, and communicative processes are discussed. It is proven that internationalization functions as a complex process of integrating educational and cultural spaces aimed at developing professional competencies and intercultural dialogue. It is substantiated that the combination of traditional forms of international cooperation with digital technologies shapes new models of functioning in higher art education.

Keywords: *internationalization, intercultural interaction, art education, international cooperation, cultural exchange, culturology.*

Стаття отримана 05.01.2026 р.

Стаття прийнята 06.02.2026 р.

Стаття опублікована 12.02.2026 р.